

OKSELKLIERDISSECTIE (OKD)

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Wat houdt een okseldissectie (OKD) in?
  - 2.1. Wanneer wordt een okselklierdissectie uitgevoerd?
3. Voorbereiding
4. De operatie
5. Na de operatie
  - 5.1. Drains
  - 5.2. Desinfectiemiddel
  - 5.3. Fysiotherapie
  - 5.4. Complicaties
  - 5.5. Weer naar huis

Bijlage: Richtlijnen en oefeningen voor het schoudergewricht na een okselklierdissectie

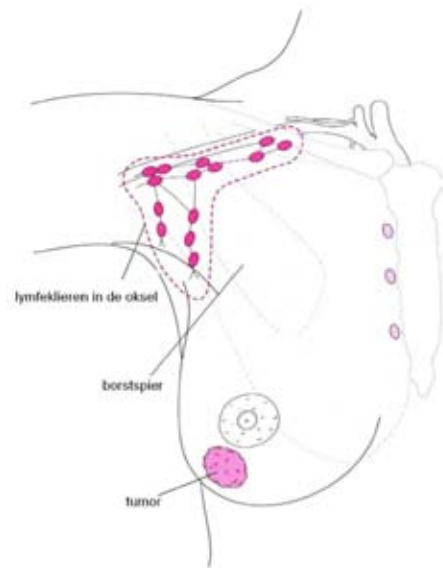
1. Inleiding

Uw chirurg of de verpleegkundig specialist heeft met u gesproken over een okselklierdissectie (OKD). U kunt hier meer lezen over deze operatie. Het kan zijn dat de behandeling in uw situatie wat afwijkt van de standaardbehandeling die hier beschreven wordt. Als dat het geval is, zal de arts u daarover informeren.

Het onderzoek naar - en de behandeling van - borstafwijkingen bij mannen is ongeveer hetzelfde als bij vrouwen. Vrijwel alle informatie in deze folder is zowel van toepassing op vrouwen als op mannen. Omdat borstafwijkingen en borstkanker vooral voorkomen bij vrouwen is sommige informatie specifiek voor vrouwen.

2. Wat houdt een okselklierdissectie (OKD) in?

De lymfeklieren en lymfevaten zijn onderdeel van het afweersysteem van uw lichaam. Afvalstoffen, bacteriën en virussen komen via de lymfevaten in de lymfeklieren terecht en worden daar gefilterd. Lymfeklieren en lymfevaten bevinden zich op vele plaatsen in uw lichaam. Het aantal lymfeklieren in het lichaam verschilt per persoon. In uw oksel zitten 10 tot 20 lymfeklieren. Borstkanker verspreidt zich meestal het eerst naar de lymfeklieren in de oksel (okselklieren). Vanuit deze klieren kan borstkanker zich verder in het lichaam uitzaaien. Soms moeten deze klieren daarom verwijderd worden. Dit heet een okselklierdissectie (OKD). Hierbij worden, in tegenstelling tot bij het schildwachtklieronderzoek, niet één maar alle lymfklieren in de betreffende oksel verwijderd.

2.1. Wanneer wordt een OKD uitgevoerd?

Het verwijderen van de klieren kan op 2 momenten plaatsvinden:

- Tegelijkertijd met de operatie aan de borst. Dit gebeurt wanneer er voor de operatie al aangetoond is dat er kwaadaardige cellen in een okselklier zitten. Ook kunnen er andere medische redenen zijn om alle klieren in de oksel te verwijderen, zonder eerst een schildwachtklierprocedure uit te voeren.
- Na het onderzoeken van de schildwachtklier. Als uit het microscopisch onderzoek blijkt dat de schildwachtklier kwaadaardige cellen bevat, bespreekt de arts met u of er een OKD uitgevoerd moet worden.

3. Voorbereiding

In verband met infectiegevaar na de operatie mag u een week voor de operatie uw oksels niet ontharen.

4. De operatie

Een OKD is een operatie die onder volledige narcose wordt uitgevoerd. De chirurg maakt een snee van 3 tot 5 centimeter in de oksel en verwijdert via deze opening de lymfklieren. Na de operatie wordt de wond gehecht. De patholoog onderzoekt na de operatie of er tumorcellen aanwezig zijn in de verwijderde okselklieren.

5. Na de operatie

5.1. Drains

Om bloed, wond,- en lymfvocht weg te zuigen, worden er tijdens de operatie één of soms twee dunne slangetjes (drains) in het operatiegebied aangebracht. In principe worden de drains op de verpleegafdeling verwijderd voordat u met ontslag gaat. Of dit kan is afhankelijk van de hoeveelheid vocht die nog via de drain wordt afgevoerd.

5.2. Desinfectiemiddel

Vóór de operatie wordt in de operatiekamer uw huid schoongemaakt met een desinfectiemiddel met kleurstof. Deze kleurstof kan na de operatie alsnog in uw BH trekken. Deze kleurstof is moeilijk uit lichtgekleurde lingerie te verwijderen. Wij raden u aan om de eerste dagen na de operatie een donkergekleurde BH te dragen.

5.3. Fysiotherapie

Tijdens uw ziekenhuisopname komt een fysiotherapeut bij u langs. Hij/zij legt uit welke oefeningen u kunt doen om de beweeglijkheid van uw arm en schouder te bevorderen. Het is de bedoeling dat u deze oefeningen thuis een tijd blijft doen. De oefeningen vindt u in de bijlage aan het einde van deze folder.

5.4. Complicaties

Bij iedere ingreep bestaat er een kans op complicaties. Zo zijn er ook bij okseloperaties de normale risico's op complicaties. De meest voorkomende complicaties zijn:

- Direct na een operatie kan er een nabloeding ontstaan. Soms is dan een tweede operatie nodig om de bloeding te verhelpen.
- Er kan een wondinfectie optreden. Soms is het nodig om de wond een beetje open te maken om de infectie te behandelen, soms is antibiotica alleen voldoende.
- Na het verwijderen van de okseldrain kan er een ophoping van lymfevocht ontstaan (seroom). Dit vocht kan met een holle naald worden weggezogen. Dit is meestal niet pijnlijk omdat de omgeving van de wond nog gevoelloos is. Dit aanprikken van de wond kan nog tot enkele weken na het verwijderen van de drain nodig zijn.
- Zenuwpijn. Bij de operatie worden gevoelszenuwen doorgesneden. Als de uiteinden daarvan dichtbij de oppervlakte van de huid komen, kan er een sterke overgevoeligheid ontstaan. Dit kan het geval zijn in het operatiegebied, maar er kan ook een (meestal uitstralende) pijn in de arm worden ervaren. Na verloop van tijd verdwijnt de scherpe pijn, maar er kunnen gevoelsstoornissen blijven bestaan.
- Heel soms worden de okselzenuwen beschadigd die verbonden zijn met de spieren van het schouderblad. Het schouderblad kan daardoor iets gaan uitsteken. Dit heet een afstaand schouderblad. Het is geen ernstige complicatie, maar kan wel vervelend zijn. U krijgt dan extra fysiotherapie. Meestal kunt u na deze fysiotherapiebehandeling wel weer alle bewegingen maken die u voor de operatie kon maken.
- Een vervelende complicatie is lymfoedeem. Door de operatie aan de oksel kan lymfevocht moeilijker vanuit de arm en/of de hand worden afgevoerd. Het vocht hoopt zich op, waardoor de arm of hand aan de geopereerde kant dikker wordt. Soms is de zwelling nauwelijks te zien, soms wordt de arm dik. Vaak voelt de arm strak, zwaar, gespannen en moe aan. U kunt ook tintelingen in uw arm en hand voelen. Lymfoedeem kan meteen na de operatie optreden, maar ook pas na jaren. Het is belangrijk om meteen aan de bel te trekken als last krijgt van lymfoedeem. Hoe eerder het ontdekt wordt, des te beter is het te behandelen.

Lees voor uitgebreidere informatie over deze complicatie ook het Supplement Informatiewijzer Oncologie over Lymfoedeem.

5.5. Weer naar huis

Als dat nodig is kunt u de eerste dagen na ontslag thuiszorg krijgen. Een medewerker van de thuiszorg komt dan bij u thuis om te kijken hoe het met u en met de wond gaat.

U komt ongeveer 1 week na de operatie op controle bij de chirurg die u heeft geopereerd. Deze afspraak is minimaal 5 werkdagen na de operatie. Het duurt namelijk minimaal 5 werkdagen voordat de uitslag van de operatie (het weefselonderzoek) bekend is. Ongeveer 2 weken na de operatie heeft u een telefonische afspraak met de verpleegkundig specialist van het Borstcentrum.

Bijlage

Richtlijnen en oefeningen voor het schoudergewricht

Na een operatie aan de borst en/of in de oksel leert de fysiotherapeut u oefeningen voor de beweeglijkheid van uw schouder. Bewegen met de arm aan de geopereerde kant is belangrijk voor de beweeglijkheid van het schoudergewricht en de doorbloeding van de arm.

U moet de oefeningen thuis zelf uitvoeren. De oefeningen helpen om op langere termijn de schouder weer normaal te kunnen bewegen. Meestal heeft u thuis geen begeleiding van een fysiotherapie meer nodig. Behalve als er problemen ontstaan op het gebied van beweeglijkheid of problemen met de arm aan de geopereerde kant.

Richtlijnen bij de oefeningen voor het schoudergewricht

- U mag de eerste week de arm aan de geopereerde zijde niet boven de 90° heffen. (90° is een haakse hoek ten opzichte van uw lichaam). Dit geldt zowel voor voorwaarts als voor zijwaarts heffen. **Na één week mag u langzaam hoger gaan heffen tot zover u kunt.**
- Vooral tijdens de eerste week is het belangrijk dat u de oefeningen rustig uitvoert. Beweeg tot net **voor** de pijngrens! Een beetje rekpijn is toegestaan.
- Herhaal een oefening 5 tot 10 keer. Doe de oefeningen 3 keer per dag.
- Na een week mag u een oefening 10 keer gaan herhalen; dit meerdere keren per dag.
- Een goede houding van het bovenlichaam en de schouders is belangrijk voor het goed uitvoeren van de oefeningen. Zit of sta dus goed rechtop.
- Let op dat u bij het oefenen niet met de armen gaat veren.
- Het is belangrijk dat u tijdens het oefenen goed blijft doorademen.

Oefeningen voor het schoudergewricht

De eerste week na de operatie

<ul style="list-style-type: none"> • Een vuist maken en de hand weer openen; • De elleboog buigen en strekken; • De schouders rollend naar voor- en naar achteren bewegen. 	
<ul style="list-style-type: none"> • De nek strekken en het hoofd in 4 tellen rustig naar rechts bewegen en daarna in 4 tellen naar links. 	

<ul style="list-style-type: none"> • De handen vouwen in de bidgreep. Beweeg nu beide armen voorwaarts omhoog tot 90°. Houd hierbij de ellebogen gestrekt. 	
<ul style="list-style-type: none"> • De handen achter in de nek leggen en dan de vingers ineen-strengelen. Houd de ellebogen eerst ontspannen naar voren en breng ze daarna rustig zo ver mogelijk naar achteren. Lukt het niet om de handen in de nek te leggen, dan kunt u ze op de wangen leggen. 	
<ul style="list-style-type: none"> • De handen achter de rug vasthouden. Dan de armen iets gestrekt van de rug af bewegen. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Leg beide handen op de rug. Dan beide handen via de rug naar boven bewegen richting de schouderbladen 	

Vanaf een week na de operatie

U mag de bovenstaande oefeningen blijven doen. U mag dit uitbreiden naar 10 keer per oefening, dit meerdere malen per dag. U mag geen pijn krijgen tijdens het oefenen. De wond verkeert nog in een herstelfase. Vermijd zware belasting. Lichte activiteiten binnen de grenzen van de beweeglijkheid van de schouder zijn toegestaan, maar deze mogen geen pijn doen.

De handen vouwen in de bidgreep. Beweeg nu beide armen voorwaarts omhoog. U mag deze beweging langzaam gaan uitbreiden naar maximaal.

Vanaf 6 weken na de operatie

Blijf oefenen tot de volledige beweeglijkheid weer normaal is. U mag in principe alles doen met de schouder en geleidelijk uw sportactiviteiten rustig hervatten.

<ul style="list-style-type: none"> • In rugligging de arm langs het hoofd omhoog brengen. • Dit kan zo nodig met hulp van de andere arm. • Houd de rek minimaal 10 seconden aan. • Herhaal de oefening 5 tot 10 keer. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Staand de arm zijwaarts langs de muur omhoog bewegen. • Houd de rek minimaal 10 seconden aan. • Herhaal de oefening 5 tot 10 keer. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Staand de arm voorwaarts tegen de muur omhoog bewegen. • Houd de rek minimaal 10 seconden aan. • Herhaal de oefening 5 tot 10 keer. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Staand in de deuropening zet u de hand tegen de deurstijl. Beweeg dan de romp naar voren. • Houd de rek minimaal 10 seconden aan. Herhaal de oefening 5 tot 10 keer. 	